

Ühe hea inglise kooli edulugu

Warren Smith

(Folkestone'i Akadeemia direktor)

Tõlkinud: Triin Pisuke-Roos

Ettekanne on peetud konverentsil „Hea kool. Peeglike, peeglike seinapeal, kes on parim kogu maal?”
12.–13. detsembril 2013 Tartus

Head daamid ja härrad, austatud külalised!

Mul on väga suur au osaleda sellel prestiižsel konverentsil ning rääkida teile oma kooli – Folkestone'i Akadeemia – lugu.

Tutvume esmalt loo struktuuriga. Üks muinaslugu algab tavaliselt ekspositsiooniga, kus lugejale antakse edasi oluline info konteksti kohta. Teemaarendus tutvustab konfliktsituatsiooni ning kulminatsioon tähistab pöördepunkti, kus peategelane langetab tähtsa otsuse, mis sillutab teed lõpptulemusele. Sõlmituses selgub, et otsuse täideviimine ei olegi nii lihtne, sest midagi läheb kogu aeg valesti. Lõpplahenduses selgineb kõik: müsteerium saab lahendatud ning kõik elavad õnnelikult oma elupäevade lõpuni, välja arvatud kurikaelad, kes saavad oma teenitud karistuse.

Muinasjutu struktuur on väga tähtis, kuid paraku ei ole meie loo puhul tegemist muinasjutuga. See on põnevusjutt. Et põnevusjutu žanri nime õigustatult kasutada, tuleb lisada ebausaldusväärne jutustaja, *Macguffin*¹ ning sisupööre.

Ebausaldusväärne jutustaja on tavapärane kirjanduslik vahend, mida kasutatakse põnevusjuttudes. Ebausaldusväärne on ta seetõttu, et tema tõsiseltvõetavus on seatud kahtluse alla. On erinevat tüüpi ebausaldusväärseid jutustajaid:

Kelm – jutustaja, kes liialdab ja suurustab

Hullumeelne – jutustaja, kellel on vaimuhaiguse märgid (nt paranoia)

Kloun – jutustaja, kes teadlikult mängib tavade, tõe ja lugejate ootustega

Naiivitar – jutustaja, kelle taju on piiratud tema enda vaatenurga tõttu

Daamid ja härrad, ma arvan, et meie loo vältel kohtute te tegelastega, kes neid tunnuseid kannavad.

Tahan veel selgitada terminit *Macguffin*, mille tegi tuntuks Alfred Hitchcock. *Macguffin* märgib mingit ihaldusväärset asja, ning meie lugu on püüdlusest. Röövlilugudes on *Macguffin*'iks näiteks juveelid, spinoonilugudes on selleks filmirull. *Macguffin* ei pea olema nähtav, käegakatsutav, ning meie loos see ei olegi. Meie ihaldatud objekt on tunnustus hästi tehtud töö eest.

---

¹ Objekt või tegevus, mis püüab lugeja tähelepanu, kuid mille tähendusest narratiivis lähemalt ei räägita – tõlk.

Nagu teame, siis on sisupööre radikaalne muudatus loo oodatud suuna või tulemuse suhtes. See on narratiivi puhul tavaline, et hoida lugeja põnevil ning üllatada teda mõne paljastusega. On erinevat tüüpi sisupööreid:

Ootamatu pööre – peategelase õnne äkiline pöördumine paremuse või halvemuse suunas. Meie loost võib samuti midagi sellist leida.

Poetiline õiglus – olukord, kus vooruse eest tasutakse või pahe eest karistatakse ning kus auhind või karistus on loogilises seoses teoga. Jätan selle teie tõlgendada, kas ka meie loos seda leidub.

Ning nagu eelpool mainitud, siis muudab ebausaldusväärne jutustaja loo lõpus kurssi paljastades peaaegu alati, et ta on manipuleerinud või jutustatud loo välja mõelnud. See sunnib lugejat kahtlema teksti kohta tehtud järeldustes.

Alustame nüüd.

Meie lugu leiab aset Folkestone'is, Kentis. Folkestone asub lõunarannikul, umbes 70 miili kaugusel Londonist ning jääb pealinnast kagusse. Victoria ja Edwardi ajal oli Folkestone populaarseks turistide sihtkohaks. Teatud piirkondades tänaval jalutades märkate selle linna arhitektuurilist külluslikkust. Folkestone on olnud sadamalinn ühendades Suurbritanniat Boulogne'ga Prantsusmaal.

Folkestone asub Kenti maakonnas ning Kenti tuntakse tänu rohketele taludele ning viljapuuaedadele kui „Inglismaa aeda”. Selles maakonnas asub Inglismaa kõige olulisem kirik – Canterbury katedraal – mis on inspireerinud paljusid suuri kirjanikke (nt Chaucer ja Charles Dickens). Kuna pealinn asub lähedal, siis on ka kinnisvara ning maa hinnad selles piirkonnas kõrged. Selles maakonnas on rikkust, kuid samas on seal kohti, mis kannatavad suurt puudust. Meie kool asub puudustkannatavas piirkonnas.

Valitsus avaldab andmeid vaesuses elavate laste määra kohta. IDACI (*Income Domain Affecting Children Index*) näitab 0–15-aastaste puudustkannatavates peredes elavate laste protsenti. Perekondi loetakse puudustkannatavateks, kui nad saavad nt sissetuleku toetust, pensioni hüvitist, töötü abiraha või maksusoodustust laste pealt. Keskmise riiklik IDACI määr on 0,21, mis näitab, et 21% 0–15-aastastest lastest elavad puudustkannatavates peredes. Folkestone'i Akadeemia puudustkannatavate laste indikaator on 0,28, mis on oluliselt üle riigi keskmise.

Üks valitsuse meede puudustkannatavate laste olukorra leevendamiseks on tasuta koolieinete tagamine. Tasuta koolieineid saab 26,7% lastest (riigi keskmine). Võrdluseks saab tuua meie kooli, kus 37,8% õpilastest kuuluvad nende hulka, kellele koolitoit on väheste majanduslike võimaluste tõttu tasuta.

Kent on üks väheseid piirkondi Inglismaal, kus õpilasi valitakse akadeemilise võimekuse järgi. See kolmeosaline riiklik süsteem ehitati üles 1940ndatel aastatel. Võimekamad õpilased, kes selgitati välja testidega, läksid gümnaasiumi (*grammar school*), kus nad õppisid traditsioonilise akadeemilise õppekava järgi. Teine valik oli tehniline kool (*technical school*).

Ka sinna sobivus selgitati välja spetsiaalsete testidega. Kolmas valik sobis nendele, kes ei paistnud silma erilise akadeemilise võimekuse ega tehniliste oskustega, ning kolmandaks valikuks oli *Secondary Modern School*. Kui enamik Inglismaast läks 1960ndatel ja 1970ndatel aastatel üle üldharidussüsteemile, siis Kent jäi endiselt valikupõhiseks, kuigi kolmest koolitüübist jäi järele kaks (tehnilised koolid kaotati). Praegu on nii, et 10- või 11-aastased õpilased teevad teste, mis määravad koolitüübi, kus nad hakkavad käima vähemalt kuni 16-aastaseks saamiseni. See tähendab, et Kentis asuvad mõned Inglismaa kõige paremad koolid, kuid samuti ka mõned kõige halvemate tulemustega koolid.

Folkestone'i Akadeemias on 27,9% hariduslike erivajadustega õpilast, riiklik keskmine on 12,1%. Sügava haridusliku erivajadusega õpilasi on Akadeemias 15,5%, riiklikul tasemel on neid 8,1%. Keskmine punktisumma kooli sisseastumisel on oluliselt alla riikliku keskmise. 2010/11 õppeaasta lõpuklassi punktisumma kooli astumisel oli riikliku keskmisega võrreldes 16. madalaimal kohal ning kõrgete sisseastumistulemustega õpilaste arvu järgi oli kool eelviimasel kohal. Arvestus tehti peaaegu 4000 kooli lõikes. 2011/12 õppeaasta lõpuklassi lõpueksamite keskmine tulemus oli 67. madalaimal kohal kogu riigi lõikes ning 13. kohal kõige suurema arvu madalate õpitulemustega õpilastega koolide hulgas. Andmed 2012/13 õppeaasta kohta näitavad, et sisseastumistulemuste järgi oli kool 82. kohal nõrgimate hulgas 4000+ kooli arvestuses kogu riigi lõikes.

Eksperdid on välja toonud, et seesuguses astmelises koolisüsteemis toimub õpilaste jagunemine koolidesse valdavalt nii, et keskklassi lapsed lähevad gümnaasiumi (*grammar school*) ja töölisklassi lapsed keskkooli (*Secondary Modern School*). Akadeemilise valiku pooldajad väidavad, et gümnaasiumid (*grammar schools*) suurendavad vaeste võimekate laste võimalusi, aga seda vaid juhul, kui lapsed sooritavad testid nõutud tasemel. See klassipõhine akadeemiline valik jätkub ega näi raugevat. Suur hulk nendest lastest, kes testi ära teevad, on aga edukad seetõttu, et neil on eraõpetajad. Ning kes saavad endale eraõpetajaid lubada? Mõistagi need pered, kellel on võimalik õpetajatele maksta.

Mis saab aga lastega, kes testi ei soorita ning 10- või 11-aastastena on läbipõrunud? Kuni 2007. aastani läksid testi mittesooritanud Folkestone'i idapoolsest piirkonnast pärit lapsed Kanalikooli (*The Channel School*). See haridusasutus oli viimase 40 aasta jooksul läbi teinud palju muutumiskatseid. 1970ndatel kandis kool nime *Wyndgate Secondary School*, 1980ndatel sai koolist *The Channel High School* ning 1990ndatel *The Channel School*. Kuna koolil tuli tegeleda suurte sotsiaalsete ja intellektuaalsete väljakutsetega, siis pole üllatav, et motivatsioon oli madal ning akadeemilised tulemused kehvad.

Veel üks hea muinasjutu oluline element on hea ja halva kõrvutamise. Nüüd on aeg tutvustada teile kelmi, kelleks on OFSTED. OFSTED (*the Office for Standards in Education, Children's Service and Skills*) on valitsuse juurde kuuluv üksus, mille inspektorid hindavad erinevaid valdkondi alates lapsekesksetest tegevustest kuni õpetajakoolitust läbi viivate institutsioonideni, hinnatakse ka koole. Kuigi see üksus on tegutsenud alates 1984. aastast, hakati koole hindama alles 1992. aastal, mil konservatiivide valitsust juhtis John Major.

Hariduse korraldust hindav valitsuse üksus on väga vajalik ning kahtlemata on see aidanud saavutada kõrgemat taset, kuid sellest hoolimata on suhted OFSTEDi ja koolide vahel rahutud. OFSTED väidab, et nad „töötavad asutustega, mis ei ole veel piisavalt head, et

aidata neil edusamme teha jälgides nende arengut ning jagades nendega parimaid praktikaid”. Õpetajad nõustuksid väitega, et kontroll võimaldab valitsusel kooli arengut jälgida, kuid tõenäoliselt vaidlustaksid väite, et kontrollmeeskonnad teevad palju selle jaoks, et edendada kooli arengut ning jagada parimaid praktikaid. Tagatoa arvamus on selline, et hindamisprotsess on liigselt detailiderohke ja ei motiveeri arenguks.

Nüüd tagasi meie loo juurde. Tuletame meelde peategelased.

Meil on kool ja kogukond, mis võitlevad vaesuse, akadeemilise valiku, madala motivatsiooni ja paljude teiste sotsiaalsete probleemidega. Ning meil on vastloodud koolide inspeksiooniüksus, mis sirutab välja oma tiibu, rakendades eeskirja, mida nad peavad objektiivseks kvaliteedi hindamise viisiks, kuigi hinnang on antud subjektiivselt.

Võttes arvesse ülalpool nimetatud asjaolusid, ei ole üllatav, et 2002. aastal sai Kanalikool (*The Channel School*) madalaima hinde inspeksiooniüksuselt kvalifitseerudes seega „erikohtlemisele“ – protsessile, mida juhtis kohalik võim ja millele andis oma heakskiidu OFSTED, ning mille eesmärgiks oli tagada kiire ja püsiv paranemine. Sel ajal räägiti ajalehtedes Kanalikoolist kui ühest kõige halvemast koolist Inglismaal. Kool ja kogukond olid näoga mudas.

Muinasjuttudes juhtub nii, et kui tegelased leiavad end meeleheite keskelt, siis tuleb rüütel valgel hobusel või ilmub haldjast ristiema, kes päästab olukorra ja annab lootust tulevikuks. Nii juhtub ka meie loos.

Meie rüütli või õigupoolest meie haldjast ristiema nimi on Roger De Haan. Kuigi Roger ei ole Folkestone’ist pärit, siis armastab ta seda linna väga. Tema isa, Sidney De Haan, asutas linnas Saga-nimelise firmadegrupi, mis eelkõige tegeles puhkusereiside ja kindlustuse müügiga üle 50-aastastele inimestele. 2004. aastal müüs Roger oma firma maha ning olles suur filantroop pööras oma tähelepanu Folkestone’i ülesehitamisele läbi hariduse ja kunsti. See oli aeg, mil erasektori osalus riiklikult rahastatud hariduses tõusis. Tony Blairi juhitud leiboristlik valitsus oli 2000. aastal asutanud uue koolitüübi, mida kutsuti Akadeemiaks. Akadeemiad tegutsesid kohalikust haridusvõimust sõltumatult, kuid neid rahastas riik ning toetas mõni sponsor. Akadeemiad sarnanesid ühe Ameerika koolitüübiga, milleks oli *American charter school*.

Akadeemiad pidid tegelema püsiva ebaõnnestumise probleemiga, mis iseloomustas madalate tulemustega koole või koole, mis paiknesid kogukondades, kus oli vähe või mitte üldse õpimotivatsiooni. Akadeemiatele anti mõningane vabadus olla pikaajaliste probleemide lahendamisel loovad ning otsida ise probleemidele lahendusi. Igal akadeemial oli sponsor – individid või organisatsioon, kes soovis jagada oma kogemust ja äritaipu, et aidata koolil lahti saada pikaajalisest ning juurdunud ebaõnnestumiste rajast. Roger kutsus kokku juhatuse ning asus planeerima Kanalikooli muutmist Folkestone’i Akadeemiaks, mis pidi avatama 2007. aasta septembris.

*****

On 2013. aasta oktoober. (Nüüd näete, et jätkan meie loo jutustamist kasutades mittelineaarset narratiivi.)

The Fisher Family Trust (FFT) – kasumit mitte taotlev organisatsioon, mille kutsus ellu valitsuse haridusosakond, et hallata riiklikku õpilaste andmebaasi – on avaldanud oma igaaastase aurande õpilaste soorituse kohta. Nii nagu kolmel viimasel aastal, on see ka sellel aastal Folkestone'i Akadeemia liikmete jaoks meeldiv lugemine.

Rekordilised 52% lastest on saavutanud teise taseme (Level 2) läve ning on sooritanud põhjained (inglise keel ja matemaatika). Kuigi võib tunduda, et see arv ei näita edu ja tõesti riiklikul tasemel on see arv 72. protsentiilis, siis on see tulemus saavutatud lastega, kelle võimekus kooli astumisel oli 98. protsentiilis² ehk väga nõrk. Kui arvestada seda konteksti ja lisada siia arengu lisaväärtus, siis avaldub Akadeemia sooritusvõime 7. protsentiilis. Kui vaadata selle analüüsi viimast tahku, mis võtab arvesse laste sotsiaalset tausta, siis avaldub sooritus 2. protsentiilis. Kooli jaoks, mis on sisseastujate taset arvestades 67. kohal nõrgimate hulgas, ning kus paljud lapsed arenesid algharidust omandades väga vähe, tähendab see oma lisaväärtuse poolest jõudmist 80 top kooli hulka Inglismaal.

Sarnane tendents jätkub. Arvestades sotsiaalset konteksti avaldub sooritustase inglise keeles 2. protsentiilis. Sooritus matemaatikas on 19. protsentiilis. Punktisummad kõikides ainetes viivad kooli 40 parima kooli hulka Inglismaal. On tõesti põhjust tähistada.

Kuid edu taga ei ole üksnes saavutused ja areng, kuigi need on olulised. Kuigi meie piirkonnas sündivus langeb, siis on Akadeemia üks kõige menukamaid koole Kenti maakonnas: 240-le kohale laekub üle 600 avalduse. Vanemad tahavad oma lapsed panna Folkestone'i Akadeemiasse, kuna siin on kindel distsipliin ning erakordselt hea kasvatuslik tugi. Õpilased kannavad koolivormi väarikalt ning suure uhkusega. See varjab tõsiasi, et kogukond ei ole eriti muutunud ning vaesusest tingitud sotsiaalsed probleemid on endiselt valdavad. Lapsed käivad hästi koolis, sest nad teavad, et haridus on võti paremasse ellu. Viimase nelja aasta jooksul on 165 õpilast läinud edasi ülikooli hoolimata õppemaksude tõusust. Nad on otsusekindlad ning tahavad olla edukad oma valitud alal.

Meil on oma enda algkool. 2013. aastal avasime uue Kuuenda Klassi³ (*Sixth Form*) hoone, sest oleme oma £40 miljonit maksnud koolihoonest välja kasvanud, kuna õpilaste arv läheneb 2000-le.

Meie edu näitab ka see, et ma sain kutse sellele konverentsile, et rääkida siin oma kooli lugu.

Niisiis, kuidas see juhtus? Kuidas sai vaid kuue aastaga ühest riigi kõige halvemal järjel olevast koolist üks kõige kõrgemalt hinnatumaid koole? Kõrgelt hinnatud just selle lisaväärtuse pärast, mida kool oma õpilastele annab.

---

² Protsentiili (*percentile*) mõiste selgitamiseks toob autor sellise näite: Kui reastada 4000 kooli võimekuse järgi, siis esimesed 40 top kooli moodustavad 1-se protsentiili, 40 järgmist kooli moodustavad 2-se protsentiili jne. Olla 98. protsentiilis tähendab seda, et meie õpilaste võimekus kooli sisseastumise tulemuste järgi on 120 viimase kooli seas ehk siis need õpilased, kes meile tulevad, on akadeemiliselt väga nõrgad.

³ Selles klassis õpivad need, kes lähevad ülikooli. Siin õpitakse kaks aastat.

Rännakul on oluline osa paljudes muinasjuttudes. See on retk *Macguffin*'i järelle, mis iganes selleks siis on; selleks võib olla kaunis neiu või kuldne hani. Paratamatult on see rännak nii materiaalne kui ka vaimne ning teel olles avastab tegelane paljutki iseenda kohta. Samamoodi on meie loos.

Järgnevalt räägin kümnest tegevusest, mis on aidanud saavutada edu.

Visiooni, väärtuste ja kõrgete ootuste olemasolu, tugeva meeskonna loomine

Meie edu võtmeteguriks on jagatud ühised väärtused ja uskumused. Meeskonnal on ühine suur soov ja pühendumus parandada ebasoodsa taustaga laste võimalusi, ning tugev usk oma tegevuse õnnestumisse.

Meie koolis loeb igaüks. Iga õpilast teatakse ning tema eest hoolitsetakse.

Me julgustame innovatsiooni, kuid meil on tugev tõendipõhine aruandlusmudel. Peamine meeskonna tõukejõud on mõju. Ei piisa sellest, et ollakse väga töökas ja heade kavatsustega. Need omadused on niikuinii nõutud. Meeskonnaliikmete tegevusel peab olema mõju. Küsime neilt: Mis mõju on teie tegevustel olnud? Me ei eelda, et iga uuenduslik lahendus on edukas. Õppimisprotsess on keeruline ning on palju erinevaid väliseid faktoreid, millel on õpilastele mõju. Me kasutame tihti fraasi: „Ei ole olemas hõbekuuli.“ Ei ole ühte ainsat lahendust.

Väikesed asjad loevad. Meie meeskonna liikmed on korrektselt riidetatud professionaalid ning me ootame õpilastelt samade standardite täitmist. Me ei tee koolivormi küsimuses kompromisse.

Iga tegevust tehakse parimal võimalikul viisil, järjekindlalt ja pidevalt.

Meeskonna motiveerimine, värbamine, säilitamine ja arendamine

Edukatel koolidel on tavaliselt väga stabiilne kaader. Ilmselt ei soovi õpetajad vahetada töökohta, kuna nad naudivad õpetamist ning neil on head võimalused professionaalseks arenguks. Kaadri volavuse madalal hoidmisel on selged eelised. Meeskond võtab omaks koolikultuuri ja eetose, on hästi kursis tavade ja etiketiga, ja suudab luua tugevaid ning usalduslikke suhteid õpilastega. See on teooria.

Kuigi me eelistaksime samuti hoida kaadri volavuse madalal, siis meie kui esimese kuue aastaga oluliselt kasvanud asutuse puhul ei ole veel kaader stabiilseks muutunud. Sellel on mitmeid põhjuseid. Ainult 30 meeskonnaliiget jäi alles vanast koolist ning seega oli vajalik tööle võtta suur hulk uusi inimesi, et tühjaks jäänud kohti täita. On üldine õpetajakoolituse nõrkus, et värsked õpetajad peaksid saama kogemuse erinevat tüüpi koolides ning seega 2010. ja 2011. aastal lahkus umbes 20% meie personalist, et saada see teistsugune kogemus. Meie aga jätkasime kasvu.

Me oleme väljakutsete mõttes edukas kool, mis tähendab seda, et kui meie töötajad kandideerivad teistele ametikohtadele, siis on nad tööandjate jaoks väga atraktiivsed. Me

kasutame fraasi: „Et olla hea meie õpilastega, peate te olema väga hea.“ See imponeerib tööandjatele.

Olulised on põhjalik jälgimine (kontroll) ja probleemide lahendamise oskus. Mõnede õpetajate jaoks on õpetamine kutsumus – midagi, milleks nad on sündinud ning millega nad soovivad maailma muuta. Teiste jaoks on õpetamine töö, mille saab edukalt paigutada pereelu kõrvale. Võttes arvesse neid väljakutseid, mida sinne kogukond meile esitab, vajame me palju esimest tüüpi õpetajaid ning vähem teise tüüpi esindajaid. Juhtkonnapoolne kontroll ja suured väljakutsed töös õpilastega tekitavad osades töötajates arvamuse, et lihtsam on mujal õpetada. Töö ei ole nii pingeline, kuigi palk on sama. Ilmselt on neil õigus.

Me tunnistame, et meil on kaadri volavus praegu kõrge, kuid loodame, et paari järgmise aastaga see stabiliseerub. Peame värbama omale häid töötajaid ning arendama olemasolevat personali.

Oleme värbamisel valivad ja pigem jätame töötaja võtmata kui nimetame ametisse kellegi, kelle kohta arvame, et ta pole piisavalt hea meie õpilaste jaoks. Oleme oma võrgu kõrgele ja kaugele välja visanud. Me heidame pilgu turgudele, kus on kõrgel tasemel õpetajaid, kuid pole tööd. 2013. aasta aprillis käisin Torontos. Ainuüksi Ontario provintsis on 35 000 töötut õpetajat. Maikuus olin Dublinis, kus uute õpetajate värbamine on peatatud, sest valitsus proovib tasakaalustada eelarvet. Me sageli ei oota, kuni meie koolis tekib vaba ametikoht, ning kui leiame sobivad kandidaadid, siis asume neid kohe koolitama. Samuti koolitame me oma õpetajaid erinevate koolitusskeemide alusel. Kui uued õpetajad osalevad koos meiega koolitustel, siis sulanduvad nad varakult meie koolikultuuri.

Me hoolitseme selle eest, et töötajad areneksid ning kui töötaja on ära teeninud ametiredelil tõusu, siis edutame teda. Kõik meie kolm asejuhatajat on sellele positsioonile edutatud. Kaks meie kolmest juhiabist edutati sellele ametikohale kesktaseme juhtide meeskonnast. Kahe peamise osakonna – inglise keele ja matemaatika – juhatajad alustasid mõlemad noorte õpetajatena üle kuue aasta tagasi. See ei ole olnud tahtlik viis valida vabale ametikohale ilmtingimata oma töötaja. Lihtsalt majasisesed kandidaadid on võrreldes väliste kandidaatidega olnud silmnähtavalt tugevamad.

Distsiplineeritud õppimise ja personali järjekindla käitumise tagamine

Ma olen juba palju rääkinud madalast motivatsioonist, mis iseloomustas Folkestone'i Akadeemiale eelnenud kooli. Õpetamine oli nõrgal tasemel. Käitumine oli halb. Tulemused olid kehvad. Otsustati, et kool vajab erimeetmeid.

Uus kool, uus juhtkond, uus hoone, uus eetos.

Kooli avanemisele eelnenud kuudel, mil koolimaja ei olnud veel valmis ning meil olid ainult oma väärtused ja eetos, kutsusime me vanemaid ja lapsi suurtele avalikele kohtumistele. Meie sõnum oli selge. Me ütlesime välja, et ei salli käitumist, mis segab õppimist. Me ei salli sõnaliselt solvanguid ei õpilaste ega täiskasvanute pihta. Me ei salli vägivalda ega narrimist.

Me ei salli trotslikkust – lapsed peavad sõna kuulama kohe ning iga kord või järgneb karistus. Kui karm see karistus on sõltub sellest, kui kaugele õpilane läheb.

Meie sõnum oli ilmselgelt atraktiivne paljudele lapsevanematele. Meile eelnenud koolis oli 160 kohta igas vanusegrupis ning umbes 120 nendest täideti. Meil oli esimesel aastal 240 kohta ning kõik need kohad tulid täis, mitmed jäid ootejärjekorda.

2007. aasta septembris saabusid õpilased kooli oma uhiuues koolivormis, oli lühike vaikushetk enne tormi ning seejärel algasid väljakutsed. Oli peaaegu 1000 juhtu, mis viis koolist eemaldamiseni kindlaks ajaks (2–10 päeva). Üle 20 õpilase visati koolist välja ning nad said jätkata oma haridusteed mõnes teises koolis. Vanemate viha ja ähvardused ei olnud ebatavalised, tuli isegi keelata vanemate viibimine Akadeemia territooriumil. Need olid tumedad ajad. Meie peamiseks eesmärgiks oli luua õppimiskultuur, tulemused olid teisejärgulised.

Meie lähenemisviisi keskmes oli tugev hingehoid. Kuigi me olime suur kool ja praegu oleme veel suuremad, siis kuulusid kõik õpilased majadesse – väiksemasse kogukonda, kus laste järele vaatasid kaks spetsialisti: majajuht ning nõuandja (*Guidance Manager*). Majajuhi kaudu toimus suhtlus lapse vanemate või eestkostjatega ning majajuhiks oli õpetaja, kellel oli õpetamiskoormust vaid poole koha jagu. Nõuandja oli spetsialist, kellel puudus õpetaja kvalifikatsioon, kuid kellel oli ekspertiis hingehoiu alal. Meeskonnana pidid nad tagama selle, et igal lapsel oleks olemas vajalik tugi ning et haavatavad õpilased väldiksid neid ärritada võivaid situatsioone. Peamiselt kasutati ennetavaid meetodeid.

Kohapealne politseiohvitser (*Police Community Support Officer – PCSO*) edastas meile infot laste ning nende perede halva käitumise kohta kooli territooriumil. See võimaldas meil paremini mõista probleemide tagatausta. Erispetsialistid tegid koostööd, et õpetada lapsi oma probleemidega paremini hakkama saama. Meie meeskonda kuulusid spetsialistid, kes tegelesid tunnetekontrolli (nt oma viha valitsemine), nõustamise, inglise keele kui teise keele ning autismi teemadega.

Järk-järgult hakkas pahategude torm vaibuma. Ebameeldivate sündmuste arv vähenes. Koolikultuur sai loodud ning nüüd oli võimalik pöörata tähelepanu õppimisele.

Selle transformatsiooni keskmes on meie põhimõtted ning nende järjepidev rakendamine iga meeskonnaliikme poolt. Halva käitumise või ebakorrektselt kantud koolivormi probleemi lahendamine ei ole ühe inimese vastutusala. See ei ole ka mitme inimese vastutusala. See on igapäevane vastutus. On loomulik, et 120-liikmelises meeskonnas saavad ühed paremini hakkama kui teised. Meie põhimõtete rakendamise toetamine on ka personalikoolituses oluline teema. Ka meie õpilased tunnevad neid põhimõtteid põhjalikult ja nad teavad, millal nad eksivad. Neil on tugev õiglustunne ning mõned kõige huvitavamad vestlused leiavad aset siis, kui nad avaldavad arvamust, et põhimõtteid on ebakorrektselt rakendatud.

Halva käitumisega tegelemisel on oluline osa hea käitumise ergutamisel, ning seda teeme me eriti hästi. Õpilased saavad punkte, kui nad teevad teatud arvu häid tegusid ning kolm korda aastas arvestatakse nende põhjal välja auhinnad nagu näiteks teemaparkide piletid või isegi

uus jalgratas. Nagu kõikides heades humanistlikes motivatsiooniteooriates, siis töötab ka siin piitsa ja prääniku meetod.

Kirjaoskuse parandamine

Vähene kirjaoskus kooli astumisel on oluline faktor, mis takistab meie arengut. Üle 40% meie õpilastest on 11.–12. aastastena meile tulles praktiliselt kirjaoskamatud. Paljudel on lugemisvalmidus rohkem kui 4 aastat maas nende kronoloogilisest vanusest.

Me propageerime seda, et oleme lugev kool. Kõikidel õpilastel 3. kooliastmes (esimesed kaks keskkooli aastat, 11–13-aastased lapsed) on lugemispäevikud ning nad loevad iga päev. Mahajääjaid aitavad lugemismentorid. Me planeerime töötubasid vanematele, et nad teaksid, kuidas oma lapsi toetada. Kirjaoskus on õppimise võti ning kuna hea kirjaoskuse saavutamine on nii oluline, siis on kirjaoskuse parandamine esimesel kahel keskkooli õppeaastal peamine tegevus.

Õppe- ja kasvatustöö kvaliteedi tagamine ning selle jätkuv tõstmine

Jälgimine ja hindamine on võtmetegurid õppe- ja kasvatustöö kvaliteedi tagamisel. Kui meile tulevad uued töötajad, saavad nad väga selged juhised meie ootustest selle kohta, mida peame tundides heaks praktikaks ning mida mitte nii heaks. See suhtlus on äärmiselt oluline, sest kui töötajad teavad, mida nendelt oodatakse, siis on lihtne koolitada neid nii, et nad hakkaksid neid asju tegema, ning tagada vaatluse ja töö analüüsimise kaudu see, et nad nõutud tegevusi teevad.

Meil on ulatuslik ja regulaarne professionaalse arengu jätkamise plaan, mis katab kõiki pedagoogika aspekte. On mentorlus ja „sõbrasuhted“, et anda rohkem infot. On selge juhtimisstruktuur, kus osakonna juhid vastutavad oma osakonna õpetamiskvaliteedi eest. Neil on sügav huvi selle vastu, et õpetamine oleks heal tasemel, sest see mõjutab õpilaste arengut ning annab eelise asutusesisesel osakondade hindamisel. Kui te olete osakonna juhataja ning saate selle eest tasu, siis on kõik, mis selles osakonnas juhtub, nii hea kui halb, teie vastutuse all.

Regulaarsed etteteatamatud tunnikülastused ja ametlikumad tunnivaatlused annavad osakonna juhatajatele selge pildi selle kohta, kas personalile suunatud koolitused vastavad vajadustele ja kas on vaja rohkem tuge. Vaatlusprotsessi edu eest vastutab osakonna juhtkond. Koolijuhina vaatlen ma ise tunde rohkem kui keegi teine koolis.

Põhiliseks eelduseks on, et õpilased peavad kenasti arenema igas tunnis ja tunnivälisel ajal ning nende arengut näitavad kvantitatiivsed tulemused.

Asjakohase ja atraktiivse õppekava loomine, mis sisaldab ka lisategevusi

Vastukaaluks põlvkondi kestnud kehvadele tulemustele usume me, et meil on kohustus uuendada ja esitada väljakutseid vanadele hariduslikele tavadele. See peegeldub meie õppekavas, mille eesmärgiks on kaasata ja innustada õpilasi ning pakkuda neile võimalusi õnnestumiseks. Meie 3. kooliastme õppekava on aluseks kaks aastat kestvale õppele, mis keskendub põhjalikult kirjaoskusele, et kaotada sisseastumisaegsed madalad tulemused. Õpetaja on võtmeisikuks esimeste õppimiskogemuste saamisel. 11–12-aastastel õpilastel õpetab üks õpetaja üle poole õppekavast. 12–13-aastastel lastel õpetab üks õpetaja 40% õppekavast. 12–13-aastasena valivad õpilased oma 4. kooliastme kursused, kus nende eesmärgiks on kahe aastaga omandada praktilised oskused ja kolme aastaga akadeemilisemad kursused. Me püüdleme oma õpilaste kõrgeimate saavutustasemetega poole laiahaardelise, rikkaliku ja väljakutseid esitava õppekava abil, mis on üles ehitatud kõrgetele ootustele ning pakub parimaid õppimiskogemusi.

Neli korda nädalas kella kolme ja viie vahel tegelevad kõik õpilased lisategevustega, mille eesmärgiks on välja selgitada iga õpilase anne. Valikuvõimalusi on erinevaid, alates kunstist draamani, spordist akadeemiliste aineteni. See on meie jaoks nii suur prioriteet, et sisaldub kõikide õpetajate ajaplaanides. Me usume, et õppimises kaasahaaratult osalemine on „konksuga“ teema ja „konksuks“ ei saa olla tavaline õppeaine. Selleks võib olla judo, golf või poks. Paljudel meie õpilastel on selline olukord, et vanemad ei saa lisategevusi lastele lubada või ei suuda või ei taha pühendada aega selleks, et aidata lastel leida üles oma andekused. Paljud meie õpilased kannatavad hoolimata bravuurikusest väga madala enesehinnangu all ja sellest tulenevalt püüavad nad olla karmid. Kui me püüdleme selle poole, et leida üles nende tugevused ja tõsta nende enesehinnangut, siis liigub õppimisprotsessis tähelepanu uutele võimalustele, mitte aga piirangutele.

Hindamissüsteemi arengu jälgimine ja hinde panemine

Soorituse tõstmise strateegiate ühised tunnused kõikides koolides on arukas hinnete kasutus, andmete täiendamine ning mahajääjate aitamine.

Kuigi mõnedes hariduslikes filosoofiates eelistatakse hinde arutamist õpilasega, siis meie seda lähenemist ei poolda. Hinde arutamine lapsega, kellel on madal enesehinnang ning vähene motivatsioon, lõpeb tõenäoliselt sellise hindegaga, mis jääb allapoole tema maksimaalset sooritusvõimet. Alternatiivina kasutame statistilisi tõenäosusmudeleid, et näidata igale lapsele seda potentsiaalset hinnet, mille laps võiks oma tasemel saada, kui ta käiks mõnes riigi kõige kõrgemate tulemustega õppeasutuses. Selle sõnumi alltekstiks on see, et parimad hinded ei ole mitte võimalikud, vaid nende saavutamine on väga tõenäoline, kui laps näeb palju vaeva. Seesugune sõnum on võimas ning on kaasa aidanud meie edule.

Õpetajad annavad iga kuue nädala tagant iga õpilase kohta aru pakkudes välja oodatava hinde, mida nad arvavad, et õpilane saavutab kursuse lõpuks. Kui õpilane saavutab oma või meie oodatust madalama hinde, pannakse paika plaan, kuidas olukorda parandada.

Süsteemi minevate andmete täpsus on ülioluline ja täpsus on aegade jooksul järjest suurenenud. Hinnete vastavust kontrollitakse tunde ja õpilaste töövihikuid vaadates. Me püüdleme täpsuse ja usaldusvärsuse poole.

Leiame, et eksamineerijatel on väga vajalik tunda üksikasjalikult hindamissüsteemi. Seetõttu võimaldame koolituse nendele meeskonnaliikmetele, kes soovivad oma ainetes eksamineerijateks saada. Noortel õpetajatel on küll head teadmised oma aimest, aga väga vähe kogemust selle kohta, kuidas hinnata õpilaste arusaamist aimest. Osakondade prioriteediks on hindamisoskuste ja vastavate teadmiste õpetamine, nii et juba värsked õpetajad suudaksid eristada ühte hinnet teisest.

Iga kuue nädala tagant saadame vanematele õpilase arengut kajastava dokumendi – see on väga oluline samm vanemate kaasamisel. Paljudes inglise koolides antakse lapse arengu kohta infot kord aastas ning toimub vestlusõhtu vanematega. Kuna ajalooliselt on meie kogukonnas olnud vanematega suhtlemise tase väga nõrk, siis suhtleme me vanematega lapse arengu teemal kuus korda aastas, organiseerime kolm akadeemilise ülevaate päeva ning ühe ainete konsultatsiooni õhtu, et innustada vanemate sõprust meie kooliga ja proovida hajutada need mured, mis tõenäoliselt on seotud vanemate endi koolikogemusega lapsepõlves.

Kaasamine – õpilased kui indiviidid

Me austame iga õpilase vajadusi, huvisid ja muresid. Eelpool mainisin keerukat tugivõrgustikku, mis igat last ümbritseb. Kursused ja ajakavad kohandatakse nii, et need soodustaksid edu ning vähendaksid ebaõnnestumist.

Kaasamine ei tähenda täielikku ja kõikehõlmavat sallivust. Mõnede laste destruktiiivne käitumine ja nende soovimatus kohaneda reeglitega viib selleni, et neile tuleb leida teine koht õppimiseks. Meil on olemas oma enda alternatiivne hariduskeskus, mis pakub kutseprogramme ja põhioskuste õpet, kuid äärmuslikel juhtudel peame pöörduma emotsionaalsete ja käitumisraskustega tegeleva spetsialisti poole ja spetsiaalsetesse õpilaste üksustesse.

Mõnikord tähendab kaasamine valdava enamuse jaoks seda, et võetakse vähemuse eestvedamisel vastu karm otsus. Tavakooli haridus ei sobi kõigile. Suurbritannia haridusringkondades käib arutelu selle üle, et tuleks võimaldada n-ö äärealade õpilastel tavakoolis õppida. Siiski käituvad mõned sellised õpilased nii halvasti, et neid on võimatu tavalises koolis hoida. Mõned arvavad, et kaasamine peaks tähendama kõigi laste aktsepteerimist sõltumata nende käitumisest. Meie nii ei arva, kuid me investeerime sobiva alternatiivi loomisesse. Nii et kuigi need õpilased ei saa hakkama tavakoolis, siis on neil olemas sobiv alternatiivne haridusüksus.

Suhete kujundamine õpilaste, vanemate ja kogukonnaga

Viimased kuus aastat ei ole olnud kerged, kuna oleme pidanud korrigeerima oma ootusi. Kuid me oleme arenenud tänu sellele, et oleme oma põhimõtteid igapäevaselt rakendanud ning korranud oma sõnumit järjekindlalt nii meeskonnaliikmetele, õpilastele kui ka vanematele. Vanemate tagasiside on traditsiooniliselt väga positiivne.

On veel mõningane vastasseis kogukonnas, kuid kuna muudatuste positiivne mõju õpitemustele ja õpilaste käitumisele on selgesti näha, siis on taandumas ka küünilisus. Lahing ei ole võidetud, kuid kriitiline mass on nüüd meiega, mitte meie vastu. Nad võivad mitte nõustuda kõigege, mida me teeme, kuid nad mõistavad, et me tegutseme nende lapse parimates huvides.

Koostöö mõne raskustes kooliga

Meie edu mõõde peegeldub ka selles, et meie juhtkonda on palutud appi andmaks nõu ühele teisele Akadeemiale, mis seisab silmitsi keeruliste oludega. Nii algab kogu lugu otsast peale. Me ei lähene asjale nii, et võtame riulist raamatu kooli juhtimise võimalustest. Meie meeskonna liikmed käivad semestri jooksul selles koolis kohal, kaardistavad sarnasusi ja erinevusi ning koostavad pikaajase plaani probleemidega tegelemiseks.

Visioon on paigas. Silmapaistvate tulemuste nõue igapähele. Kontekst on oluline, kuid see ei ole takistuseks. Kõrged ootused personali ja õpilaste käitumisele. Ärge püüelge midagi vähemat kui igapähe parim tulemus.

Niisiis, käesoleval kooli arendamise juhendmaterjalil on kümme punkti. See ongi ühe hea inglise kooli edulugu, või kas ikka on?

Alguses ma ütlesin teile, et see ei ole muinasjutt, vaid on hoopiski põnevusjutt. Teile tuleb kindlasti meelde ka see, et põnevusjutt peab olema sisuline pööre, millest annab teile teada ebausaldusväärne jutustaja. Ning siin see pööre nüüd on.

Varustatud nii kvantitatiivsete kui kvalitatiivsete tõenditega kooli tausta ja tulemuste kohta külastas OFSTED, meie loo kurikael, meie kooli 2013. aasta juunis. Ning nad leidsid, et hoolimata selle kogukonna taustast, positiivsest õpikeskkonnast, üle ootuste kõrgetest tulemustest arvestades õpilaste algtaset, Vajab meie kool Parandamist⁴.

Minu kolleegidele välismaalt tunduvad need sõnad üsna leebed ning arvatavasti tõesed. Milline koolijuht oleks nii ülbe, et eeldaks, et pole võimalik enam ühtegi asja koolis paremaks teha? Mulle teadaolevalt mitte ükski.

„Vajab Parandamist“ suurte algustähtedega tähistab OFSTEDi hindamisskaalal hinnet, mis paikneb allpool Suurepärasest ja Head ning ülalpool Ebapiisavat (mis jaguneb omakorda

---

⁴ Autor kirjutab: “Requires Improvement”. Seetõttu on ka tõlkesse jäetud suured algustähed. – Tõlk.

kategooriatesse Parandamist vajavad kohad ning Erimeetmed). See on hinne 3 nelja punkti skaalal. Ühesõnaga, see tähendab *mitte piisavalt hea*.

See sisuline pööre meie loos on siis see, et me ei ole Head, kuigi ma ise usun vastupidist toetudes mõjuvatele tõenditele. Ma olen esitanud valeinfot, nagu välja tuleb.

See tõstatab mõningaid huvitavaid küsimusi.

Kuidas saab kool, mis akadeemilisele võimekusele lisanduvate väärtuste järgi asub 2% parimate hulgas kogu riigi lõikes, olla mitte hea? Kuidas saab olla selline ebakõla ümberlukkamatu kvantitatiivse sooritustaseme ja kooli kvaliteedi tajumise viisi vahel? Miks nähakse kriteeriumeid, mis on loodud objektiivseks rakendamiseks, kuid mida iga inspektor tõlgendab oma soovi kohaselt, kui usaldusväärsemat meetodit kooli headuse hindamiseks? Kui OFSTEDI raamistiku hindamiseeskirjad on nii viimistletud ja läbimõeldud, siis miks on neid vaja nii tihti ümber kirjutada?

30 miili raadiuses meie koolist on ebakõlad koolide võimekuse taseme, saavutuste, arengu ning OFSTEDI hinnangute vahel jahmatamapanevad.

Folkestone'i Akadeemia: 52% 16-aastastest õpilastest saavutasid teise taseme (*Level 2*) läve, mis on koolide soorituse hindamise mõõdik. Õpilaste võimekus kooli sisseastumisel on riiklikul tasemel 67. kohal nõrgimate hulgas (4000 kooli arvestuses). OFSTEDI hinnang: Vajab Parandamist (3).

Kool A: 21% 16-aastastest õpilastest saavutasid teise taseme (*Level 2*) läve, mis on madalaim maakondlik tulemus sellel aastal. Võimekuse tase on madal, kuid kõrgem kui Folkestone'i Akadeemial. OFSTEDI hinnang: Suurepärase (1)

Kool B: 52% 16-aastastest õpilastest saavutasid teise taseme (*Level 2*) läve. Võimekuse tase on üldjoontes keskmine, seega oluliselt kõrgem kui Folkestone'i Akadeemial. OFSTEDI hinnang: Suurepärase (1)

Kool C: 42% 16-aastastest õpilastest saavutasid teise taseme (*Level 2*) läve. Võimekuse tase on madal, kuid kõrgem kui Folkestone'i Akadeemial. Kool on kiirel allakäigu teel, kuna vanemad on kaotanud usalduse ning on avalikult kriitilised kooli juhtkonna suhtes. OFSTEDI hinnang: Hea (2)

Nagu need lühikesed visandid tõendavad, ei täida see koolide kvaliteedi hindamise süsteem oma eesmärki.

Hoolimata sellest, mis te võite nüüd mõelda, olen ma toetav koolide välishindamise suhtes kas siis OFSTEDI või kellegi teise poolt. Usun, et koolide inspeksioonil ja tulemustepõhiste edetabelite avaldamisel on olnud oluline mõju, sest nad on esitanud kõikidele koolidele väljakutse võimaldada oma õpilastel anda endast parim. Nad on edukalt ravinud välja selle haiguse, mille all koolid, ka Folkestone'i Akadeemia eelkäija, kannatasid. Nad on sundinud koolijuhte olema põhjalikud arendades maksimumini välja iga lapse potentsiaali. See nõue on võimas jõud, mis võimaldab muutusi.

Kõige suuremat meeleheidet põhjustab aga OFSTEDi hindamiseeskiri. On ebaloogiline, et kool ületab välised statistilised ennustused 23% võrra, kuid ikka öeldakse talle, et see ei ole piisavalt hea. See on nii, kuna hinnang põhineb subjektiivsel tõlgendusel, mitte reaalsel andmetel.

Konverentsi alguses püstitati kaks küsimust. Kes vajab koolide edetabeleid? Mis näitab, et kool on hea?

Usun kindlalt, et koolide edetabelid on olulisel määral koolide taset tõstnud. Suurbritannias on koolid konkurentsipõhisel turul ning võistlevad õpilaste nimel, kuna koolide rahastamine sõltub õpilaste arvust. Üldiselt on vanematel valik, millisesse kooli oma lapsed panna. Madal õpilaste arv tähendab koolile rahastuse vähendamist, millega tõenäoliselt kaasnevad kärped meeskonnas ning väiksem valikainete võimalus õpilastele. Avalik reastamine annab vanematele olulist infot, mis aitab neil otsust langetada.

Edetabelites on ka ebakõlasid, mis mõnede arvates seavad nende efektiivsuse kahtluse alla. Kvalifikatsiooni omandamine on samuti seotud turukonkurentsiga. Turgu juhivad suured rahvusvahelised ühendused, kes tegelevad koolide jaoks atraktiivsete kvalifikatsioonide välja pakkumisega, mille hulgast koolid saavad valida. Vaatame järgmist näidet. Iga laps peab läbima matemaatika eksami kursuse. On aga neli erinevat eksamikomisjoni (kasumipõhised firmad), kes kursusi müüvad. Need kõik katavad erinevaid teemasid ning on erineva raskusastmega. Kas teie valiksite koolijuhina kõige keerulisema või kõige vähemkeerulisema kursuse? Enamik valib lihtsaima kursuse, kuna siis on õpilaste tulemused paremad. Selles keskkonnas kehtib seega põhimõte, et mida keerulisem kvalifikatsioon, seda vähem populaarne saab see tõenäoliselt kooli jaoks olema. Kvalifikatsioone aga turundatakse nende kättesaadavuse põhjal. Meie valitsus nimetab seda tegevust suhteliselt ükskõikseks „võidujooksuks kuristikku“.

Edetabelid ning nende põhjal kujunenud avalik arvamus on efektiivsed juhul, kui korralduslikku poolt ja kvalifikatsioonide jagamist põhjalikult kontrollitakse. Ei ole lihtsaid valikuid.

Veel üks edetabelite ja konkurentsipõhise turu mõju on see, et kannatavad koolidevahelised suhted. Kuna igat kooli võrreldakse „parimaga“ ja seatakse ta avalikult konkurentide vastu, siis on mõistetav, et koolid teevad otsuseid, mis annavad neile konkurentsieelise. Kohaliku omavalitsuse haridusosakonnad organiseerivad koolijuhtide foorumeid, et arutada oma piirkonna hariduslikke prioriteete. Sellises pingelises olukorras on sisuline koostöö harv nähtus. Aeg-ajalt kerkib esile probleem, et koolid ei taha vastu võtta käitumisraskustega õpilasi, kuna kardavad, et sellised õpilased võivad halvasti mõjuda teistele õpilastele ning viia alla kooli taseme. See on avalikkuse ootustele vastamise tumedam pool.

Nõustudes sellega, et edetabelites on üht-teist head, on oluline mõelda, mis infot peaksid edetabelid sisaldama. Erinevatel haridusmudelitel on paika pandud oma tulemusmäärad, mis tagavad juurdepääsu kõrgharidusele või väljaõppele. Ma ei hakka oma kõnes propageerima liikumist meie palju mustatud Suurbritannia süsteemi poole. Igatahes, saavutustest rääkides tuleks mees pidada kahte elementi, milleks on tulemus ja areng. Tulemuse all mõtlen

viimast hinnet või punktisummat, mis antakse mingi sooritustaseme eest. Edetabelid, mis keskenduvad üksnes tulemusele, kajastavad hästi neid koole, kus on kõrgete tulemustega õpilased (arvatavasti keskklassi peredest). Aga mida arvata koolidest, kes tegutsevad ebasoodsate tingimustega kogukondades? Kas nad tõesti vajavad edetabelit, et teada saada, et nende õpilased ei ole nii võimekad? Siin on põhjus, miks arengu mõõtmine on võrdväärselt oluline. Arengu all mõtlen õpilaste algtaaseme arvestamist koolituleku hetkel ning selle võrdlemist lõpptasemega – tulemusega, mille nad saavutavad lõpueksamitel. Ainult läbi arengu mõõtmise on võimalik vahet teha loorberitel puhkava rikkas kogukonnas tegutseva kooli ja vaeses kogukonnas tegutseva kõrgete tulemustega kooli vahel.

Kuidas arengut tõhusalt mõõta? Suurbritannias on riiklik õpilaste andmebaas, mis koondab erisugust informatsiooni, mis on oluline arengu mõõtmiseks. Põhitasandil vaatame 11-aastaste laste testitulemusi ja seejärel vaatame nende tulemusi siis, kui nad on 16-aastased. See on lisaväärtuse eeldus. On olemas ka kontekstuaalse lisaväärtuse mõõtmine, kus lisaks punktisummade võrdlemisele 11-aastaselt ja 16-aastaselt võetakse arvesse ka sugu, rahvuslikku kuuluvust, sünnikuud ja selle lapse majandusliku olukorra indeksit, ning kus andmete põhjal luuakse tõenäosusmudel, mis tõstab või langetab oodatavaid tulemusi 16-aastaselt. Selles mudelis oodatakse suvel sündinud Afro-Kariibi päritolu vaesest perekonnast pärit poisilt madalamaid tulemusi kui sügisel sündinud valgelt keskklassi perest pärit tüdrukult.

Suurbritannia hariduspoliitikud ei saanud alguses üldse aru kontekstuaalse info olulisusest ootuste kujundamisel. Nende argument oli, et lapse taust on juba 11-aastasena avaldanud olulist mõju tema akadeemilistele saavutustele. Konteksti arvestamine saavutuste hindamisel 16-aastasena on seega topelt töö. Alles hiljuti on toimunud kannapööre ning õpilase ja kooli tausta arvessevõtmine on taas moes. On aru saadud sellest, et 11. eluaastaks väga vähe edusamme teinud laps ei arene samamoodi nagu kõrge sooritusvõimega laps.

Kuidas siis määratleda head kooli? Kui õpilaste arengu hindamise kvantitatiivne meetod on heas töökorras, siis on teil võti olemas. On ju nii, et koolide peamine eesmärk on õpilaste potentsiaali maksimeerimine? Teised asjad on ka tähtsad, kuid minu meelest jõuab iga teema kas otseselt või kaudselt arengu mõõtmiseni välja.

Õpilaste koolis kohalkäimine on teine usaldusväärne kvantitatiivne näitaja, mida saab kasutada hariduse kvaliteedi hindamisel, kuid eraldiseisvana ei tõesta see midagi. Kohalkäimine ilma arenguta tähendab seda, et puudub efektiivsus kas õpetamises või õppimises.

Suurbritannias hinnatakse õpetamise kvaliteeti 2 päeva kestva kontrollvisiidiga ning hindamisel puudub seos kvantitatiivsete tulemustega. Nende nägemus on selline, et õpetamise kvaliteedi hindamine läbi kontrollvisiitide iga kolme aasta tagant on usaldusväärsem indikaator kui vaieldamatud kvantitatiivsed tulemused. Ei ole loogiline, et areng on hea, kuid õpetamine on kehvast tasemelt. Samamoodi ei saa õpetamine olla hea, kui areng on kesine.

Õpilaste käitumine ja turvalisus koolis on järgmine näitaja, kuid taas kord seostub see õpilaste arenguga. Õpilased lihtsalt ei arene halvas õpikeskkonnas.

Ma ei ole kindel, kas mul on lubatud anda Eesti Haridusministeeriumile nõu selle kohta, kuidas määrata kooli headust. Kuid võtan oma mõtted allpool kokku.

Koolide kvaliteeti hindav üksus peaks olema instants, mis näeb pealt nende arengut. See ülesanne on liiga oluline, et usaldada see turul vabalt tegutsevatele nõustajatele. Hindamismeetod peaks olema kvantitatiivne, mitte kvalitatiivne. Tuleb arvesse võtta keerulistes oludes tegutsevaid koole. Kui te ei võta neid arvesse, siis tekib vastuseis ning kõige haavatavamad grupid kannatavad edasi. Puudustkannatavate ring ei kao kunagi. Võtke need grupid omaks teadmises, et hoolimata eelnevatest olukordadest on nendega tulevikus võimalik edu saavutada. Hinnangud koolide kohta peavad olema objektiivsed, mitte subjektiivsed. Iga ebakõla viib usu kaotamiseni koolijuhtides. Peaks olema selge eeskiri, mis määrab kooli kvaliteedi, ning seda ei tohiks kergekäeliselt muuta. Ärge püüelge populismi. Haridus on võti iga rahvuse tulevikku ning haridus vajab stabiilsust ja järjepidevust.

Nagu iga kool, vajab ka minu kool arendamist, kuid arengut väikese (mitte suure) algustähega.

Täna kuulamast!